

ЩОРІЧНА ДОПОВІДЬ ЗА 2019 РІК

ПРО СТАН ДОДЕРЖАННЯ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ

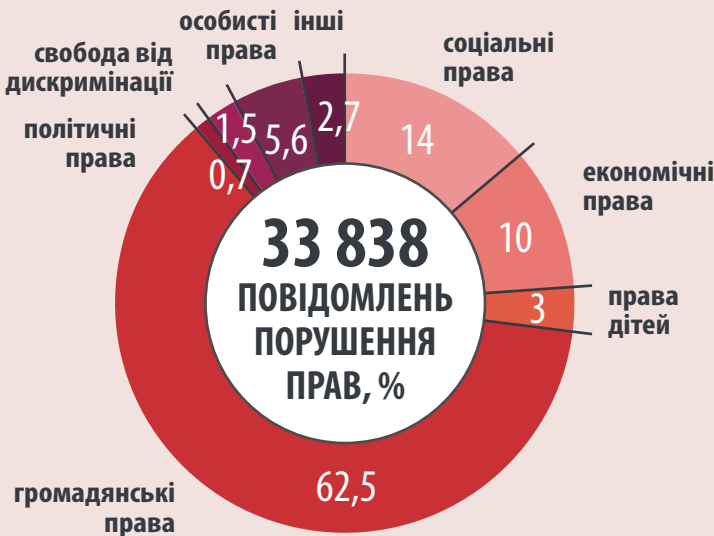
- ✓ **Випадки порушення прав і свобод людини і громадянина органами державної влади та місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форми власності та їх посадовими і службовими особами**
- ✓ **Заходи, які вживалися Уповноваженим з метою відновлення порушених прав**

- ✓ **Результати перевірок і моніторингових візитів, здійснених працівниками Секретаріату Уповноваженого**
- ✓ **Виявлені недоліки в законодавстві щодо захисту прав і свобод**
- ✓ **Рекомендації органам державної влади, місцевого самоврядування та іншим суб'єктам щодо усунення порушень або недопущення їх в подальшому**

33 838 для повідомлення про порушення прав

13 555 за роз'ясненнями прав

2 306 **МОНІТОРИНГОВИХ ВІЗИТІВ ТА ПЕРЕВІРОК, З НИХ**

15 177
2018

в 1.4 рази
НАДАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ДОПОМОГИ ГРОМАДЯНАМ ЗА ПИСЬМОВИМИ ЗВЕРНЕННЯМИ

21 015
2019

34
2018

в 1.9 рази
ПОДАННЯ ПРО УСУНЕННЯ ВИЯВЛЕНИХ ПОРУШЕННЯ

65
2019

1 001
2018

в 2.3 рази
МОНІТОРИНГОВІ ВІЗИТИ

2 306
2019

1. ДОТРИМАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ

ПРОБЛЕМИ

- невиконання Урядом рішень КСУ щодо соціального захисту громадян;
- недостатність/відсутність фінансування окремих державних та місцевих бюджетних програм щодо соціального захисту пільгових категорій населення;
- порушення прав громадян на отримання належної, безоплатної медичної допомоги через недостатнє фінансування;
- недостатня забезпеченість закладів охорони здоров'я кваліфікованими кадрами, особливо в сільській місцевості;
- несвоєчасність виплати заробітної плати та матеріального забезпечення у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, вагітністю та пологами;
- незадекларована зайнятість та виплата заробітних плат «в конвертах», незаконні звільнення;
- низький рівень працевлаштування працездатних осіб з інвалідністю;
- скорочення мережі закладів професійної (професійно-технічної) освіти та культурно-мистецьких закладів.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

- забезпечити виконання рішень ЄСПЛ, судів загальної та конституційної юрисдикції з питань соціального захисту громадян;
- вжити необхідних заходів щодо приведення рівня фінансування сфери охорони здоров'я до вимог, визначених частиною 5 статті 4 Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення»;
- забезпечити відновлення діяльності Комісії з питань погашення заборгованості із заробітної плати, пенсій, стипендій та інших соціальних виплат.

ОРГАНІМ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

- Міністерству соціальної політики України розробити нормативні акти для забезпечення виконання Закону України «Про соціальні послуги»;
- Міністерству охорони здоров'я України, Міністерству фінансів України при розробці тарифів на медичні послуги за програмою медичних гарантій передбачити частку видатків на забезпечення заробітної плати медичних працівників.

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ У 2019 РОЦІ

Парламентський контроль за дотриманням соціальних прав людини в умовах децентралізації

ЩО ЗРОБЛЕНО

- ЗДІЙСНЕНО **66** МОНИТОРИНГОВИХ ВІЗИТІВ
- ВНЕСЕНО КОНСТИТУЦІЙНЕ ПОДАННЯ ДО КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ щодо пенсійного забезпечення громадян з числа працівників державної служби та органів місцевого самоврядування. Конституційним Судом України відкрито конституційне провадження.
- НАДАНО РЕКОМЕНДАЦІЇ, ВРАХОВАНІ ВЛАДОЮ:

Верховною Радою України ухвалено Закон України «Про внесення змін до Державного бюджету України на 2019 рік». Виділено 1 млрд. грн. для виплати заробітної плати шахтарям державних вугледобувних підприємств.

Прийняті постанови Кабінету Міністрів України, згідно з якими:

- забезпечено **рівні умови обчислення пенсії** по інвалідності усім категоріям військовослужбовців, які брали безпосередню участь у ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС і внаслідок цього стали особами з інвалідністю;
- заборгованість з оплати житлово-комунальних послуг, строк позовної давності якої минув, не враховується при визначенні **права на житлову субсидію**;
- забезпечено права на отримання **соціальних стипендій та безоплатне проживання** у гуртожитках дітей осіб, визнаних учасниками бойових дій на території інших країн;
- зменшено заборгованість** з виплат застрахованим особам допомоги по тимчасовій непрацездатності, вагітності та пологах за рахунок збільшення у серпні 2019 року частки ЄСВ, що дало можливість збільшити видатки Фонду соціального страхування України на 2019 рік.

Прийняті розпорядження Кабінету Міністрів України, в результаті у 2019 році **ліквідовано заборгованість** по заробітній платі медичним працівникам в 24 областях.

МОЗ доповнено **Перелік рідкісних (орфанних) захворювань синдромом Charge**.

Забезпечено практичну реалізацію права пільгової категорії громадян на **50-відсоткову знижку оплати проїзду** при користуванні міжміським залізничним транспортом виключно на підставі посвідчення шляхом скасування необґрунтованої вимоги надавати додатково лист талонів.

Поновлені **індивідуальні права громадян** на отримання пенсій, пільг, житлових субсидій, соціальної стипендії, первинної медичної допомоги, лікарських засобів хворими на орфанні захворювання за рахунок місцевих бюджетів, вільного вибору сімейного лікаря, безоплатного проживання студентів у гуртожитках, одержання винагороди за працю.

2. ДОТРИМАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРАВ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

ВЕРХОВНІЙ РАДІ УКРАЇНИ

прискорити розгляд та прийняття:

- проєкту Закону України «Про захист прав та законних інтересів боржників при здійсненні колекторської діяльності» № 2133 від 12.09.2019;
- проєкту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» щодо повернення до сплати єдиного соціального внеску в залежності від наявності доходу суб'єктів малого і середнього підприємництва та запобігання їх масовому припиненню» № 1142 від 29.08.2019.

КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

- розробити та затвердити державну програму проведення аудиту застарілого житлового фонду і визначення шляхів приведення його у відповідність до стандартів належних та безпечних умов проживання, та при формуванні державного бюджету передбачати видатки, необхідні на реалізацію цієї програми;
- врегулювати питання щодо забезпечення дотримання балансу між правом громадян на безоплатне отримання земельних ділянок у власність та інтересів територіальної громади в умовах децентралізації;
- розробити та затвердити порядок надання дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами;
- включити до Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на 2020–2025 роки заходи з посилення державного контролю за якістю стічних вод.

ОРГАНАМ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

- вжити заходів щодо обстеження типових груп будинків і скласти плани реновації житлового фонду.

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ У 2019 РОЦІ

Здійснення парламентського контролю за дотриманням економічних прав людини в умовах децентралізації

ЩО ЗРОБЛЕНО

ЗДІЙСНЕНО **88** МОНИТОРИНГОВИХ ВІЗИТІВ

ВНЕСЕНО КОНСТИТУЦІЙНЕ ПОДАННЯ УПОВНОВАЖЕНОГО ДО КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

стосовно порушення прав фізичних осіб-підприємців та самозайнятих осіб щодо обов'язкової сплати ЄСВ за періоди, у яких ними не отримано доходу. Конституційним Судом України відкрито конституційне провадження.

НАДАНО РЕКОМЕНДАЦІЇ, ВРАХОВАНІ ОРГАНАМИ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ:

Органами місцевого самоврядування **скасовані окремі положення** порядків отримання земельних ділянок громадянами у власність, які створювали перешкоди у реалізації права громадян на безоплатне отримання земельних ділянок у власність.

Слов'янським регіональним виробничим управлінням КП «Компанія «Вода Донбасу» **налагоджено** подачу питної води, поновлено гарантоване право людини на забезпечення якісною та безпечною для здоров'я питною водою.

ПРОБЛЕМИ

застарілий житловий фонд;

відсутність компенсації за втрачене житло (майно) внаслідок руйнації житла через стихійні лиха;

незаконна вимога Держгеокадастру погоджувати органами місцевого самоврядування документацію із землеустрою при вирішенні питання надання земельних ділянок громадянам у власність;

відсутність ефективної системи поводження з побутовими відходами;

недотримання водокористувачами встановлених норм гранично допустимих скидів забруднюючих речовин у скидах зворотніх вод, що призводить до забруднення питної води;

вимога щодо обов'язкової сплати ЄСВ фізичними особами-підприємцями та самозайнятими особами за періоди у яких ними не отримано доходу.

3 . ДОТРИМАННЯ ПРАВ ДИТИНИ

ЩО ЗРОБЛЕНО

- ✓ ЗДІЙСНЕНО **130** МОНИТОРИНГОВИХ ВІЗИТІВ
- ✓ ПРОВЕДЕНО МІЖНАРОДНУ КОНФЕРЕНЦІЮ «ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ»
- ✓ ПРОВЕДЕНО МІЖРЕГІОНАЛЬНИЙ ФОРУМ «МОНИТОРИНГ ПРАВ ДИТИНИ У СИСТЕМІ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ДОГЛЯДУ»
- ✓ НАДАНО РЕКОМЕНДАЦІЇ, ВРАХОВАНІ ОРГАНАМИ ВЛАДИ:

Урядом прийнято постанову Кабінету Міністрів України «Деякі питання обліку громадян України, які проживають за межами України» від 29 січня 2020 р. № 85, якою передбачено, що у разі тимчасового виїзду дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування, за межі України строком більше, ніж 90 днів, законні представники такої дитини зобов'язані повідомити про це службу у справах дітей та поставити дитину на консульський облік.

Урядом внесено зміни до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення реабілітації дітей з інвалідністю, постанова Кабінету Міністрів України від 27 березня 2019 р. № 309.

Урядом внесено зміни до Порядку в'їзду осіб, переміщення товарів на тимчасово окуповані території у Донецькій та Луганській областях і виїзду осіб, переміщення товарів з таких територій, якою зокрема врегульовано процедури перетину лінії розмежування із тимчасово окупованими територіями у Донецькій та Луганській областях дітей у супроводі батьків чи інших законних представників, постанова Кабінету Міністрів України від 20 листопада 2019 р. № 953.

Міністерством освіти і науки затверджено Порядок реагування на випадки булінгу, наказ МОН від 28.12.2019 № 1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти».

Міністерством соціальної політики України затверджено Інструкцію з оформлення посадовими особами органів опіки та піклування матеріалів про адміністративні правопорушення, наказ Мінсоцполітики від 06.08.2019 № 1201.

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ У 2019 РОЦІ

- моніторинг дотримання прав дітей і сімей із дітьми в умовах децентралізації влади;
- сприяння інформованості щодо протидії булінгу та моніторинг дотримання прав дітей у кіберпросторі;
- моніторинг дотримання прав дітей в умовах збройного конфлікту.

ПРОБЛЕМИ

- ▢ відсутність контролю з боку органів опіки та піклування за умовами утримання та розвитку дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які виїхали на навчання за кордон;
- ▢ відсутність фінансування для здійснення реабілітації дітей, які мають інвалідність;
- ▢ відсутність соціального супроводу родин опікунів, піклувальників;
- ▢ непристосованість закладів освіти для дітей з особливими освітніми потребами;
- ▢ дитина, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, не отримує соціальних гарантій та пільг від держави.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

ОРГАНАМ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Міністерству соціальної політики України:

- розробити та подати в установленому порядку на розгляд Верховної Ради України законопроект щодо встановлення соціальних гарантій і пільг для дітей, які отримали статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів;
- вжити заходів до імплементації рекомендацій Міжнародної конференції з питань забезпечення прав дитини в умовах збройного конфлікту у державну політику України.

Міністерству охорони здоров'я України:

- розробити нормативно-правові акти, спрямовані на забезпечення відповідним харчуванням у закладах освіти дітей із різними видами харчових непереносимостей та/або алергій;
- створити державний реєстр громадян, які страждають на рідкісні (орфанні) захворювання.

Міністерству освіти і науки України, Міністерству оборони України та Міністерству внутрішніх справ України забезпечити реалізацію положень Декларації безпеки шкіл.

Обласним, Київській міській державним адміністраціям посилити контроль за умовами утримання та виховання дітей у закладах інституційного догляду та виховання, якістю надання послуг дітям та сім'ям, які виховують дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб з їх числа або які опинились у складних життєвих обставинах.

4. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ, ПОЛІЦЕЙСЬКИХ, ПЕНСІОНЕРІВ З ЧИСЛА ОСІБ, ЗВІЛЬНЕНИХ З ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ, ВЕТЕРАНІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ СІМЕЙ

ПРОБЛЕМИ

- порушення права військовослужбовців на забезпечення житлом;
- обмеження військовослужбовців у праві на отримання під час дії особливого періоду додаткової оплачуваної відпустки;
- порушення гарантованого державою права громадян на звільнення та відстрочку від проходження строкової військової служби;
- незабезпечення органами державної влади вжиття належних та достатніх заходів з пошуку зниклих безвісти осіб;
- застосування різних підходів до призначення та перерахунку пенсій.

ЩО ЗРОБЛЕНО

НАДАНО РЕКОМЕНДАЦІЇ, ВРАХОВАНІ ОРГАНАМИ ВЛАДИ:

Прийнято постанову Кабінету Міністрів України, якою **забезпечено право на зарахування до вислуги років у пільговому обчисленні часу проходження служби**, протягом якого особа брала участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, перебуваючи в районах та у період здійснення зазначених заходів.

Прийнято постанову Кабінету Міністрів України, якою забезпечено надання допомоги 24 військовослужбовцям ВМС ЗСУ що перебували у полоні та були звільнені з нього сьомого вересня 2019 року.

Зареєстровано проєкт Закону України, який **передбачає поновлення права військовослужбовців** на отримання під час дії особливого періоду оплачуваних додаткових відпусток, відпусток у зв'язку з навчанням, та відпусток для жінок, які мають двох і більше дітей, або дитину з інвалідністю.

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ У 2019 РОЦІ

- Моніторинг дотримання прав особового складу органів сектору безпеки і оборони.
- Моніторинг дотримання прав військовослужбовців, які зникли безвісти, були захоплені в полон, або незаконно позбавлені волі.
- Моніторинг дотримання принципу недискримінації та гендерної рівності у військових частинах та підрозділах.
- Моніторинг дотримання прав на пенсійне забезпечення осіб, звільнених зі служби в органах сектору безпеки і оборони, здійснення їм передбачених законодавством соціальних виплат.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

ВЕРХОВНІЙ РАДІ УКРАЇНИ

Прискорити розгляд і прийняття проєктів Законів України:

- «Про внесення змін до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» № 2343 від 29.10.2019;
- «Про внесення змін до Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» щодо відновлення дії попередніх редакцій норм зазначеного Закону» (відносно перерахунку та виплати військових пенсій) № 2141 від 13.09.2019.

КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

Розробити та подати на розгляд Верховної Ради України зміни до Закону України від 12 липня 2018 р. № 2505 «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти» щодо функціонування Комісії з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, створення та ведення Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.

ОРГАНАМ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

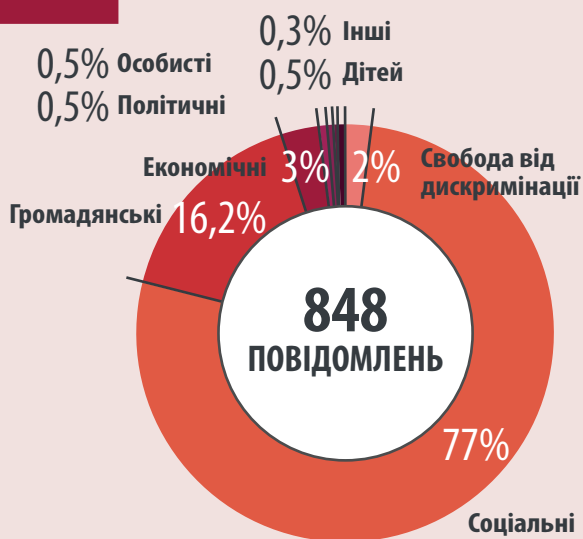
Міністерству оборони України здійснити приведення Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України щодо покладення обов'язку з визначення придатності призовника до військової служби за станом здоров'я на військово-лікарські комісії військових комісаріатів та забезпечити належне медичне обстеження громадян, які призиваються на строкову військову службу.

Міністерству соціальної політики України на системній основі посилити контроль за дотриманням Пенсійним фондом України норм законодавства щодо призначення і виплати пенсій.

Міністерству у справах ветеранів забезпечити надання безоплатної правової допомоги; надання звільненим особам психологічної реабілітації, організація заходів із соціальної та/або професійної адаптації осіб, позбавлених свободи внаслідок збройної агресії проти України, після їх звільнення.

5. ДОТРИМАННЯ ПРАВ І СВОБОД ОСІБ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ТИМЧАСОВОЇ ОКУПАЦІЇ ТА ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ

ПРОБЛЕМИ

- порушення права на отримання гарантованих державою соціальних, пенсійних виплат ВПО та цивільному населенню, яке проживає на непідконтрольних територіях;
- обмеження доступу до фінансових послуг у зв'язку із встановленням статусу нерезидентів для кримчан;
- складність процедури встановлення фактів, що мають юридичне значення та відбулися на ТОТ;
- відсутність чіткої правової дефініції та обліку цивільних осіб, які стали жертвами збройного конфлікту;
- відсутність законодавчих механізмів соціального захисту осіб, незаконно позбавлених особою свободи внаслідок збройної агресії проти України, зокрема тих, яких було звільнено в період з 2014 року до 27.12.2017;
- відсутність механізму компенсації за завдану майнову (матеріальну) шкоду цивільному населенню, постраждалому від військового конфлікту.

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ У 2019 РОЦІ

Моніторинг дотримання прав і свобод осіб, які постраждали від тимчасової окупації та збройного конфлікту

ЩО ЗРОБЛЕНО

ВНЕСЕНО АКТИ РЕАГУВАННЯ УПОВНОВАЖЕНОГО

щодо врегулювання на законодавчому рівні питання доступу до фінансових послуг громадян України, що зареєстровані на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, питання соціального та правового захисту осіб, незаконно позбавлених свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їх сімей.

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ЗАТВЕРДЖЕНО:

Порядок соціального і правового захисту осіб, позбавлених свободи внаслідок збройної агресії проти України, після їх звільнення, а також механізм здійснення заходів із психологічної реабілітації цієї категорії осіб (постанова КМУ від 11 грудня 2019 р. № 1122).

Порядок виплати середнього заробітку особам, уповноваженим на виконання функцій держави, які зникли безвісті під час збройного конфлікту, воєнних дій, заворушень всередині держави або у зв'язку з виконанням службових обов'язків з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру (постанова КМУ від 22.05.2019 № 433).

Національним банком України 17.03.2020 внесено зміни до Постанови від 03.11.2014 «Про застосування окремих норм валютного законодавства під час режиму тимчасової окупації на території вільної економічної зони «Крим», якими врегульовано питання нерезидентства кримчан (набере чинності 27.04.2020).

РЕКОМЕНДАЦІЇ

ВЕРХОВНІЙ РАДІ УКРАЇНИ

- розробити та прийняти закон про реституцію та/або компенсацію за завдану шкоду житлу (майну) внаслідок бойових дій на Сході України;
- прискорити розгляд і прийняття законопроекту про внесення змін до деяких законів України щодо реалізації права на пенсію (реєстр. № 2083-д від 26.11.2019).

КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ:

Розробити та подати на розгляд проєкти законів:

- про соціальний захист цивільних громадян, які постраждали внаслідок збройного конфлікту;
- про правовий статус та соціальний захист осіб, незаконно позбавлених свободи внаслідок збройної агресії проти України, а також членів їх сімей;
- про визнання таким, що втратив чинність, Закону України «Про створення вільної економічної зони «Крим» та про особливості здійснення економічної діяльності на тимчасово окупованій території України»;

- про внесення змін до Житлового кодексу України з метою забезпечення реалізації громадянами України з числа ВПО, конституційного права на житло;
- про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження адміністративної процедури державної реєстрації фактів народження та смерті, які відбулися на тимчасово окупованих територіях України.

Розробити та затвердити:

- порядок здійснення соціальних виплат ВПО за минулий період;
- порядок виплати пенсій та інших соціальних допомог громадянам України, які проживають на тимчасово окупованих територіях або у населених пунктах, що розташовані на лінії зіткнення.

ПЕНСІЙНОМУ ФОНДУ УКРАЇНИ

провести розрахунки видатків для здійснення пенсійних виплат ВПО та громадянам України, які проживають на тимчасово окупованих територіях або у населених пунктах, що розташовані на лінії зіткнення.

6. ДОТРИМАННЯ ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ПРАВОСУДДЯ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

- розробити та затвердити Національну стратегію щодо реалізації заходів загального характеру на виконання рішень ЄСПЛ у справах «Юрій Миколайович Іванов проти України» і «Бурмич та інші проти України»;
- забезпечити приведення законодавчих актів та нормативно-правових актів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади у відповідність до вимог Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» від 22.11. 2018 року № 2617-VIII, який набирає чинності 1 липня 2020 року.

ОРГАНАМ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Міністерству юстиції України розробити та подати в установленому порядку на розгляд Верховної Ради України законопроект щодо врегулювання окремих питань залучення перекладачів у кримінальному провадженні.

ОФІСУ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПРОКУРОРА

Забезпечити ефективний нагляд за дотриманням законів органами, які здійснюють досудове розслідування.

ВИЩІЙ РАДІ ПРАВОСУДДЯ, ВИЩІЙ КВАЛІФІКАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ СУДДІВ УКРАЇНИ

Вжити заходів щодо прискорення комплектування вакантних посад суддів у судах.

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ У 2019 РОЦІ

Моніторинг дотримання процесуальних прав учасників кримінального провадження.

Моніторинг дотримання прав на доступ до суду та справедливий судовий розгляд справи.

Моніторинг дотримання прав громадян щодо належного виконання судових рішень.

ПРОБЛЕМИ

- захист, зокрема неповідомлення центрів БПД про затримання осіб;
- доступ до правової допомоги та до системи правосуддя через ненадання безоплатної допомоги перекладача у кримінальному провадженні на стадії судового розгляду;
- доступ до правосуддя через фактично повну відсутність суддів в окремих судах;
- справедливий суд щодо недотримання судами процесуальних та розумних строків розгляду кримінальних проваджень;
- доступ до системи правосуддя через невнесення до ЄРДР відомостей про кримінальне правопорушення та відмова у наданні відповідного витягу;
- дотримання принципу верховенства права в частині неефективності проведення досудового розслідування;
- своєчасне, належне та повне виконання рішення суду.

ЩО ЗРОБЛЕНО

ПРОВЕДЕНО МОНІТОРИНГ **303** ВІДКРИТИХ СУДОВИХ ЗАСІДАНЬ

НАДАНО РЕКОМЕНДАЦІЇ, ВРАХОВАНІ ОРГАНАМИ ВЛАДИ:

Кабінет Міністрів України постановою від 01.04.2020 №258 утворив спеціальну Комісію з питань виконання рішень Європейського суду з прав людини, що **дозволить забезпечити ефективну взаємодію усіх гілок влади** – як законодавчої, так і виконавчої та судової задля напрацювання відповідних рішень, аби виплатити відшкодування у встановлені строки, визначені рішеннями ЄСПЛ.

Національна школа суддів України включила до програм спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді та підготовки суддів усіх інстанцій і спеціалізацій **вивчення положень Конвенції, практики ЄС з прав людини та рішення ЄСПЛ проти України.**

Кабінет Міністрів України постановою від 14.08.2019 № 711 **визначив розміри винагороди перекладача**, який залучається судом для надання послуг з перекладу, величина якої залежатиме від регіону суду, який залучає фахівця для перекладу справ.

7. РЕАЛІЗАЦІЯ ФУНКЦІЙ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРЕВЕНТИВНОГО МЕХАНІЗМУ

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ У 2019 РОЦІ

Моніторинг дотримання прав:

- дітей, осіб з психічними та інтелектуальними розладами в інтернатних установах та закладах охорони здоров'я;
- неповнолітніх та осіб у виховних колоніях і центрах;
- біженців у пунктах тимчасового розміщення;
- осіб в ізоляторах тимчасового тримання системи МВС.

ЩО ЗРОБЛЕНО

ЗДІЙСНЕНО **711**
МОНІТОРИНГОВІ ВІЗИТИ

НАДІСЛАНО **1411** АКТІВ РЕАГУВАННЯ ОРГАНАМ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ З РЕКОМЕНДАЦІЯМИ

ВИДАНО **4** СПЕЦІАЛЬНІ ДОПОВІДІ ТА НАДАНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

НАДАНО РЕКОМЕНДАЦІЇ, ВРАХОВАНІ ВЛАДОЮ:

Для осіб з інвалідністю та осіб похилого віку, які страждають на психічні розлади, визначений порядок надання соціальних послуг, який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26.06.2019 № 576.

Особи, які утримуються в установах Державної кримінально-виконавчої служби отримали більше інформації стосовно можливостей захисту своїх прав, зокрема у більшості установах облаштовані стенди з номерами гарячої лінії Уповноваженого.

ПРОБЛЕМИ

відсутність належних умов для осіб з інвалідністю в місцях несвободи;

порушення права на повагу до гідності, права на свободу та особисту недоторканність;

недотримання права на належну медичну допомогу та охорону здоров'я осіб, які перебувають в місцях несвободи, відсутність матеріально-побутових умов тримання засуджених;

не забезпечення права на зв'язок з навколишнім світом, порушення вимог трудового законодавства в частині права засуджених на працю;

не забезпечення безоплатною вторинною правовою допомогою.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

ОРГАНАМ ВИКОНАВЧОЇ
ВЛАДИ

Міністерству соціальної політики України, Міністерству охорони здоров'я України розробити спільний наказ щодо організації та надання медичної допомоги підопічним/вихованцям стаціонарних інтернатних установ системи соціального захисту населення.

Міністерству охорони здоров'я України розробити проект наказу щодо забезпечення унормування порядку проведення тілесного огляду при госпіталізації та під час перебування в закладах з надання психіатричної допомоги, опитування щодо тілесних ушкоджень і фіксації їх виявлення, а також повідомлення про них відповідні правоохоронні органи;

Міністерству юстиції України привести статтю 127 Кримінального кодексу України у відповідність до Конвенції ООН проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких що принижують гідність, видів поводження і покарання.

8. БОРОТЬБА ЗА ЗВІЛЬНЕННЯ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

ПОЛІТВ'ЯЗНИВ – **115**
ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

утримуються на території Російської Федерації, окупованого українського Криму

953
ГРОМАДЯН
УКРАЇНИ

звернулися для переведення з місць несвободи на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях для відбування покарання на контрольованих Україною територіях

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ У 2019 РОЦІ

захист прав політв'язнів;

забезпечення дотримання прав українців, яких незаконно позбавлено особистої свободи на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, які перебувають в місцях несвободи за кордоном.

ЗВІЛЬНЕНО
УКРАЇНСЬКИХ
ГРОМАДЯН:

ЩО ЗРОБЛЕНО

07.09.2019 повернуто на Батьківщину **35 громадян України**, які незаконно переслідувались Російською Федерацією, зокрема 24 військових моряків та 11 політв'язнів.

29.12.2019 повернуто на підконтрольну Україні територію **76 громадян України**, які були позбавлені волі на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях.

Переведено на контрольовані Україною території **331 засудженого громадянина України** з місць несвободи на тимчасово окупованій території у Луганській області.

ПРИВЕРНУТО УВАГУ МІЖНАРОДНОЇ СПІЛЬНОТИ, ЯКА ЗАСУДИЛА ПОРУШЕННЯ ПРАВ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ В'ЯЗНИВ

КАБІНЕТУ
МІНІСТРІВ
УКРАЇНИ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

- розробити та подати на розгляд Верховної Ради України законопроект про правовий статус осіб та надання їм соціальних гарантій, які переслідуються за безпідставними та політично вмотивованими звинуваченнями;

- залучити міжнародну спільноту до захисту прав людей, які перебувають в місцях несвободи на тимчасово окупованих територіях України.

9. ДОТРИМАННЯ ПРАВ НА ІНФОРМАЦІЮ ТА ЗВЕРНЕННЯ

ПРОБЛЕМИ

- ненадання або неповне надання інформації;
- необґрунтоване обмеження доступу до інформації;
- неоприлюднення, неповне оприлюднення інформації;
- несвоєчасне надання відповідей на звернення, запити;
- порушення прав громадян на особистий прийом.

ЩО ЗРОБЛЕНО

- ✓ **ЗДІЙСНЕНО 142 МОНИТОРИНГОВІ ВІЗИТИ ТА ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ МОНИТОРИНГ ЄДИНОГО ДЕРЖАВНОГО ВЕБ-ПОРТАЛУ ВІДКРИТИХ ДАНИХ**
- ✓ **ПРОВЕДЕНО 107 ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОСВІТНИЦЬКИХ ЗАХОДІВ**
- ✓ **НАДАНО РЕКОМЕНДАЦІЇ, ВРАХОВАНІ ОРГАНАМИ ВЛАДИ:**

Урядом затверджено граничні норми витрат на копіювання або друк документів, що надаються за запитом на інформацію, шляхом внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 13 липня 2011 р. № 740 «Про затвердження граничних норм витрат на копіювання або друк документів, що надаються за запитом на інформацію».

Верховним Судом **здійснено та видано «Огляд судової практики Верховного Суду у справах щодо забезпечення права особи на доступ до публічної інформації».**

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ У 2019 РОЦІ

- **Вжиття заходів реагування щодо усунення виявлених порушень у сфері доступу до публічної інформації;**
- **підвищення рівня прозорості та відкритості органів місцевого самоврядування в діяльності щодо оприлюднення інформації;**
- **напрацювання рекомендацій з проблемних питань оприлюднення інформації;**
- **підвищення рівня знань і навичок розпорядників у сфері доступу до публічної інформації.**

РЕКОМЕНДАЦІЇ

ВЕРХОВНІЙ РАДІ УКРАЇНИ

Розглянути та прийняти проєкт Закону України «Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про доступ до офіційних документів» (реєстр. № 0032 від 31.01.2020).

ЦЕНТРАЛЬНИМ ОРГАНАМ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ, ІНШИМ ДЕРЖАВНИМ ОРГАНАМ ТА ОРГАНАМ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Забезпечити наповнення власних веб-сайтів публічною інформацією відповідно до переліку та вимог, визначених статтями 10-1, 15 Закону України «Про доступ до публічної інформації» та неухильно дотримуватись вимог Закону України «Про звернення громадян» відповідно до своїх повноважень, в тому числі щодо розгляду електронних звернень громадян.

Національному агентству України з питань державної служби розробити та впровадити для розпорядників інформації єдину уніфіковану програму підвищення кваліфікації державних службовців з питань доступу до публічної інформації.

Міністерству юстиції України розробити та подати на розгляд Верховній Раді України законопроекти щодо внесення змін до статей 38, 212-3, 254 КУпАП з питань спрощення процедури притягнення до адміністративної відповідальності, підвищення розміру штрафу за порушення прав на інформацію та звернення.

Міністерству цифрової трансформації України розробити та впровадити інтегровану електронну систему, яка давала б громадянам можливість відстежувати етапи проходження звернень в державних органах, органах місцевого самоврядування в реальному режимі часу, самостійно відслідковувати отримання, терміни обробки звернення, стадії його розгляду та відправлення відповіді заявнику.

10. ДОТРИМАННЯ ПРАВА НА ПРИВАТНІСТЬ

ПРОБЛЕМИ

- неправомірне поширення персональних даних, зокрема у мережі Інтернет;
- використання копій та скан-копій документів, що містять персональні дані, без застосування заходів щодо захисту від незаконного використання;
- незаконна транскордонна передача персональних даних;
- порушення права на доступ до своїх персональних даних;
- неправомірне визначення підстав обробки персональних даних;
- відсутність у володільців персональних даних внутрішніх документів, які регулюють порядок обробки та захисту персональних даних.

ЩО ЗРОБЛЕНО

- СКЛАДЕНО ТА ПЕРЕДАНО ДО СУДУ **10 ПРОТОКОЛІВ** ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ЗА СТАТТЕЮ 188-39 КУпАП
- ПРОВЕДЕНО **36 ПЕРЕВІРОК**
- ВИДАНО **23 ПРИПИСИ**
- НАДАНО **РЕКОМЕНДАЦІЇ**, ВРАХОВАНІ ОРГАНАМИ ВЛАДИ:

Затверджено Рекомендації щодо застосування законодавства про **захист персональних даних** для органів реєстрації (виконавчих органів сільської, селищної або міської ради, центрів надання адміністративних послуг).

В електронній системі закупівель ProZorro здійснюється **впровадження механізму автоматизованого нанесення відміток** у вигляді водяних знаків на скан-копії документів з метою захисту від незаконного використання.

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ У 2019 РОЦІ

Дотримання прав людини у сфері захисту персональних даних під час ведення та адміністрування органами місцевого самоврядування реєстрів об'єднаних територіальних громад.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

КАБІNETУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

- забезпечити приведення власних нормативно-правових актів, а також нормативно-правових актів органів виконавчої влади, які передбачають обробку персональних даних, у відповідність до положень Закону України «Про захист персональних даних»;
- ураховувати на етапі проектування, розробки та впровадження державних електронних ресурсів (інформаційних систем, порталів, реєстрів) вимоги законодавства у сфері захисту персональних даних та звертатися до Уповноваженого за відповідною експертною допомогою.

МІНІСТЕРСТВУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

- внести зміни до форми первинної облікової документації № 086-1/о щодо доповнення цієї форми інформацією про вакцинальний статус дитини;
- внести зміни до Порядку здійснення фармаконагляду, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 27 грудня 2006 року № 898, з метою приведення його у відповідність до Закону України «Про захист персональних даних» в частині здійснення фармаконагляду в знеособленому вигляді.

ЦЕНТРАЛЬНИМ ОРГАНАМ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ, ІНШИМ ДЕРЖАВНИМ ОРГАНАМ ТА ОРГАНАМ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

- повідомляти суб'єкта персональних даних на виконання вимог статті 12 Закону України «Про захист персональних даних» від 1 червня 2010 року № 2297-VI про володільця персональних даних, склад та зміст зібраних персональних даних, його права, визначені Законом, мету збору персональних даних та осіб, яким передаються його персональні дані;
- припинити вимагати надання суб'єктами персональних даних (працівниками та суб'єктами звернення) згоди на обробку персональних даних у випадках, коли обробка персональних даних здійснюється на інших підставах, передбачених законом.

УСІМ ВОЛОДІЛЬЦЯМ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ

- внести зміни/розробити внутрішні розпорядчі документи відповідно до вимог законодавства про захист персональних даних, якими визначити порядок обробки персональних даних;
- припинити вимагати надання суб'єктами персональних даних згоди на обробку персональних даних у випадках, коли така обробка здійснюється відповідно до закону;
- переглянути розміщену на власних веб-сайтах інформацію з метою запобігання розголошенню персональних даних.

11. ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПУ НЕДИСКРИМІНАЦІЇ

ПРОБЛЕМИ

- обмеження прав і свобод представників вразливих груп суспільства у сфері доступу до правосуддя, освіти, медицини, документування, працевлаштування, тощо;
- неврегульованість на законодавчому рівні питання притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення дискримінаційних дій, поширення мови ворожнечі;
- відсутність доступності для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення до об'єктів інфраструктури, послуг, інформації тощо;
- відсутність процедури гендерно-правової експертизи для законопроектів, що зареєстровані у Верховній Раді України Президентом України та народними депутатами України;
- відсутність ефективної національної системи моніторингу та оцінки виконання міжнародних та національних зобов'язань щодо гендерної рівності.

ЩО ЗРОБЛЕНО

- ПРОВЕДЕНО 154 МОНИТОРИНГОВІ ВІЗИТИ** на предмет доступності осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення до об'єктів інфраструктури
- ЗДІЙСНЕНО МОНИТОРИНГ СТАНУ ДОТРИМАННЯ ВИБОРЧИХ ПРАВ ГРОМАДЯН** під час проведення виборів Президента України та позачергових виборів народних депутатів України
- НАДАНО ЗАУВАЖЕННЯ** до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо гармонізації законодавства у сфері запобігання та протидії дискримінації із правом Європейського Союзу»
- НАПРАВЛЕНО ПОЗИЦІЮ УПОВНОВАЖЕНОГО ДО КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ** щодо відповідності положень Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» чинному антидискримінаційному законодавству.

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ У 2019 РОЦІ

- Запобігання дискримінації та порушенням прав і свобод людини і громадянина**

РЕКОМЕНДАЦІЇ

ВЕРХОВНІЙ РАДІ УКРАЇНИ

Прискорити розгляд та прийняття:

- проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо гармонізації законодавства у сфері запобігання та протидії дискримінації із правом Європейського Союзу)» № 0931 від 29.08.2019;
- проекту Закону України «Про українську жестову мову» № 2340 від 29.10.2019.

КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

Розробити та подати на розгляд Верховної Ради України законопроект щодо:

- внесення змін до Закону України «Про судовий збір» від 8 липня 2011 року № 3674-VI в частині звільнення ромів від сплати зборів за судові процедури, що пов'язані з встановленням факту народження або видачею свідоцтва про народження;
- захисту мовних прав національних меншин;
- внесення змін до Закону України «Про рекламу» від 3 липня 1996 року № 270/96-ВР який сприятиме протидії із дискримінаційною рекламою.

ОРГАНАМ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Центральній виборчій комісії внести зміни до Вимог до приміщень дільничних виборчих комісій та приміщень для голосування, затверджених постановою Центральної виборчої комісії від 19 січня 2012 року № 5 відповідно до положень Державних будівельних норм України В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 30 листопада 2018 року № 327.

Міністерству освіти і науки України вжити заходів щодо забезпечення безперешкодного доступу особам з інвалідністю до навчальних закладів.

Міністерству внутрішніх справ України, Національній поліції України на виконання пункту 3 розділу 105 Плану дій розробити та подати в установленому порядку на розгляд Верховної Ради України законопроект щодо врегулювання питання забезпечення відповідальності за злочини, вчинені з мотиву нетерпимості за такими ознаками, як раса, колір шкіри, релігійні переконання, сексуальна орієнтація, транссексуальність, інвалідність, мова.

ДЕРЖАВНІЙ СЛУЖБІ СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ

Розробити проект розпорядження щодо питання збору даних для моніторингу гендерної рівності з урахуванням рекомендацій статистичного управління Європейського Союзу (Євростат) та Відділу статистики ООН.

12. СВОБОДА СЛОВА В УКРАЇНІ

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ У 2019 РОЦІ

розробка та участь в розробці законопроектів, необхідних для запровадження «перехідного правосуддя» в Україні;

укладання меморандумів про співпрацю з громадськими організаціями та інститутами громадянського суспільства;

проведення просвітницької роботи щодо роз'яснення функцій та діяльності Уповноваженого з прав людини в обласних містах та великих ОТГ.

ЩО ЗРОБЛЕНО

Тимчасова слідча комісія Верховної Ради України сприяла **встановленню замовників та виконавців вбивства Катерини Гандзюк**.

Вжито заходи для **звільнення** кримського журналіста Миколи Семени та забезпечення належної медичною допомогою під час перебування на випробувальному терміні.

Вжито низку заходів щодо якнайшвидшого **звільнення** десятиох громадських активістів, учасників ініціативи «Кримська солідарність».

ПРОБЛЕМИ

незаконні арешти, затримання, обшуки й переслідування кримських татар, журналістів і громадських активістів;

неефективне розслідування вказаних злочинів представниками правоохоронних органів;

відсутність законодавчого врегулювання порядку проведення мирних зібрань.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

КАБІNETУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

Розробити та подати на розгляд Верховної Ради України законопроект про посилення кримінальної відповідальності за перешкодження журналістській діяльності та за злочини проти журналістів.

ОРГАНAM БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Національній поліції України, Державному бюро розслідувань, Офісу Генерального прокурора та Службі безпеки України забезпечити ефективно та неупереджене розслідування злочинів проти журналістів.

13. ЗАХИСТ ПРАВ І СВОБОД ГРОМАДЯН УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ

ЩО ЗРОБЛЕНО

участь у 40-й сесії Ради ООН з прав людини – поінформовано про

порушення економічних та соціальних прав українських громадян на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, АР Крим та місті Севастополі;

участь у щорічній нараді ОБСЄ щодо виконання

державами-учасницями зобов'язань у галузі людського виміру – наголошено на недопущенні катувань та забезпеченні верховенства права на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, АР Крим та місті Севастополі;

співпраця з Моніторинговою місією ООН з прав людини в Україні, Представництвом Дитячого фонду ЮНІСЕФ в Україні, Комісаром Ради Європи з прав людини, Міжнародним комітетом Червоного Хреста, Координатором ОБСЄ у робочій групі з гуманітарних питань Тристоронньої контактної групи, Координатором проектів ОБСЄ в Україні, Міжнародною організацією з міграції в Україні, Програмою розвитку ООН в Україні та Офісом Ради Європи;

участь у засіданнях та асамблеях об'єднань Національних інституцій з прав людини для вироблення спільних дій і визначення напрямів взаємодії для посилення ролі омбудсменів у забезпеченні прав людини;

проведення двосторонніх робочих зустрічей з метою захисту прав громадян України за кордоном;

інституція Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини реакредитована статусом А – найвищим статусом відповідності Принципам ООН (Паризькі принципи), що надає право голосу на щорічних засіданнях Глобальної мережі інституцій з прав людини (GANHRI) та Ради ООН з прав людини.

ВЕРХОВНІЙ РАДІ УКРАЇНИ

- враховувати міжнародні та європейські стандарти при прийнятті законодавчих актів України щодо реформування економіки;
- рекомендувати Постійній делегації ВРУ у ПАЧЕС вжити заходів щодо створення Альянсу національних інституцій з прав людини у межах ОЧЕС.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

КАБІNETУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

Забезпечити розроблення ефективних механізмів рівності та інклюзивності, відповідно до рекомендацій Європейської комісії проти расизму та нетерпимості Ради Європи.

ОРГАНAM ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Міністерству закордонних справ України напрацювати проект нормативно-правового акта щодо надання пільг особам з інвалідністю, які тимчасово або постійно проживають за межами України, при сплаті консульського збору під час одержання адміністративних послуг.

Міністерству соціальної політики України опрацювати питання укладання додаткового протоколу до Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Держави Ізраїль про тимчасове працевлаштування українських працівників в окремих галузях на ринку праці Держави Ізраїль (у сфері догляду).

Міністерству юстиції України прискорити укладання Договору між Україною та Грецькою Республікою про нагляд за умовно засудженими або умовно звільненими правопорушниками.